

Prof. Dr. Ali ÇELİK

ŞERH-U HADÎS-İ ERBAÎN

Ali b. Mustafa el-Kütâhî (HİBRÎ)

Eserin yazılış trh. : 1052/1642

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2024

Aralık 2024

ISBN: 978-625-6134-88-1

Bu çalışma Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

Proje numarası: 2024-59

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin "100. Yılıımızda 100 Kitap" projesinde listelenmektedir.

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖN SÖZ

Bu çalışma, İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın, 1932 yılında yazdığı “*Kütahya Şehri*” isimli eserinde “Kütahya'nın cidden iftihar edeceği kıymetli bir âlim” olduğunu söylediği¹ “*Büyük Osmanlı Tarihi*” adlı çalışmasında da dönemin ilmî faaliyetlerinden bahsettiği bölümde, 17. asrın en büyük âlimlerinden biri olan Kütahyalı Hıbrî Ali Efendi ifâdesini kullandığı² (1083/1672 yılında vefat etmiş olan Kütahyalı Bülbülzâde lakabı ile bilinen “**Ebû Muhammed Hıbrî Ali b. Mustafa b. Pir Muhammed**” e ait olan, Kütahya Tavşanlı ilçesi Zeytinoğlu Kü-tüphânesinde bir mecmua içerisinde bulunan, TZK 279 numarada kayıtlı 81/b ile 125/a varakları arasında toplam 44 varak olan sülûs hatla yazılmış “*Erbâin*” isimli kırk hadis şerhi-nin dijital nüshası (mikrofilimi) esas alınıp, hadisleri aslî ve fer'î kaynaklardan tahrir edilmek suretiyle gerekli dipnot ve açıklamalar yapılarak günümüz Türkçesine çevirisidir.

Çalışmada, eser ve müellifi hakkında bilgi verilmiş, daha sonra ise eserin muhtevâsı, şerhedilmek üzere seçilen hadislerin metinleri, hadislerin metinlerinin kaynak durumu, müel-lifin eserdeki şerh metodu, ardından da çevirisi yapılmıştır. Kitap, bir taraftan tarihte “Hıbrî” olarak bilinen bir ilmî şahsiyetin hem bilimsel yönünü tanıma imkânı verirken diğer taraftan da kültür hayatımıza yaptığı katkıyı öğrenme fırsatı verecektir. Çünkü Hadis literatürü içinde bir tür olarak ortaya çıkan “*Erbâin*” / *Kırk Hadis*”ler, genel olarak yazıldığı dönemin sosyo-kültürel durumuna işâret eden, o dönemde sorun olarak ortaya çıkan birtakım olgulara çö-züm önerileri sunan; Müslümanların bireysel, âlevî, sosyal açıdan ahlâkî ve düşünsel prob-lemlerine, yozlaşmalara karşı bir bakıma ihyâ edici, dîni ve mânevî şuurlanmasına katkı sağ-layacak muhtevâdaki hadis metinleri olarak derlenmektedirler.

Elimizdeki bu eser de bize X./ XVII.yy Osmanlı coğrafyasının sosyo-kültürel durumu hakkında dolaylı da olsa bilgi vereceği düşüncesiyle çalışmamıza konu olmuştur.

Tevfik Allah'tandır.

Ali ÇELİK

¹ İ.Hakkı Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri*, 1932, s. 241

² İ.Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, Ankara: TTK Yayınları, 6. baskı., IV, s. 495.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	III
GİRİŞ.....	1
MÜELLİF VE ESERİ HAKKINDA.....	1
Ali b. Mustafa el-Kütâhî (Hibrî) Kimdir?.....	1
ERBAİN" in Tanıtımı ve Değerlendirilmesi	7
Eserin Tanıtımı.....	7
Muhtevâsı.....	8
Şerhedilen Hadislerin konu başlıkları:.....	8
Seçilen hadislerin metinleri :	10
HADİSLERİN METİNLERİNİN ALINDIĞI KAYNAKLAR.....	17
METİN -TERCÜME	19
BİSMİLLAHİRRAHMANİRAHÎM.....	19
BİRİNCİ HADİS.....	20
İKİNCİ HADİS.....	24
ÜÇÜNCÜ HADİS :.....	26
DÖRDÜNCÜ HADİS.....	27
BEŞİNCİ HADİS	29
ALTINCI HADİS:.....	35
YEDİNCİ HADİS	39
SEKİZİNCİ HADİS	41
DOKUZUNCU HADİS	46
ONUNCU HADİS	52
ON BİRİNCİ HADİS	55
ON İKİNCİ HADİS.....	57
ON ÜÇÜNCÜ HADİS.....	58
ON DÖRDÜNCÜ HADİS	59
ON BEŞİNCİ HADİS.....	60

ON ALTINCI HADİS	63
ON YEDİNCİ HADİS.....	65
ON SEKİZİNCİ HADİS.....	69
ON DOKUZUNCU HADİS.....	70
YİRMİNCİ HADİS	71
YİRMİ BİRİNCİ HADİS	72
YİRMİ İKİNCİ HADİS.....	74
YİRMİ ÜÇÜNCÜ HADİS.....	77
YİRMİ DÖRDÜNCÜ HADİS.....	81
YİRMİ BEŞİNCİ HADİS	85
YİRMİ ALTINCI HADİS	86
YİRMİ YEDİNCİ HADİS	91
YİRMİ SEKİZİNCİ HADİS.....	92
YİRMİ DOKUZUNCU HADİS.....	94
OTUZUNCU HADİS	95
OTUZ BİRİNCİ HADİS	96
OTUZİKİNCİ HADİS.....	98
OTUZ ÜÇÜNCÜ HADİS.....	100
OTUZ DÖRDÜNCÜ HADİS.....	101
OTUZ BEŞİNCİ HADİS.....	102
OTUZ ALTINCI HADİS	103
OTUZ YEDİNCİ HADİS.....	106
OTUZ SEKİZİNCİ HADİS.....	107
OTUZ DOKUZUNCU HADİS.....	110
KIRKINCI HADİS.....	111
İNDEKS	115
BİBLİYOGRAFYA.....	117
Yazma Nüsha (Metin)	121

KISALTMALAR

A.Ç.	: Mütercimın isminin kısaltılmış şekli.
a.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale
bkz.	: Bakınız
Bas.	: Baskı
DİA	: Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Göst. Yer	: Gösterilen yer.
h.	: hicrî
ha.	: hadis
İ.A.	: İslâm Ansiklopedisi (M.E.B)
m.	: mîlâdî
mad.	: maddesi
nşr.	: neřir
ö.	: ölümü
(r.a)	: radiyallâhu anh
s.	: Sayfa
(s.a.v)	: sallallâhu aleyhi vesellem
Thk.	: tahkik eden
trc.	: Tercüme
trsz.	: Tarihsiz
vb.	: Ve benzeri
vd.	: ve devamı